

سال یازدهم / زمستان ۱۴۰۱

ارائه مدل توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در میان اقوام و خرده فرهنگ‌های استان کردستان

• علیرضا الله مرادی^۱، علیرضا صامت^۲، اسمعیل کاوسی^۳

DOR: 20.1001.1.38552322.1401.11.45.9.9

چکیده

پژوهش حاضر به منظور تدوین مدل توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در میان اقوام و خرده فرهنگ‌های استان کردستان پرداخته است. این تحقیق از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، تلفیقی از نوع روش‌های کیفی و کمی می‌باشد. در مرحله اول از روش کیفی داده بنیاد استفاده شده است، جامعه آماری در بخش کیفی شامل اعضای هیأت علمی گروه‌های مدیریت فرهنگی و علوم اجتماعی و خبرگان اجرایی سازمان‌ها و نهادهای فرهنگی استان کردستان می‌باشند. همچنین از خبرگان علمی و دانشگاهی استان در حوزه فرهنگی و اجتماعی نیز استفاده شد که برابر ۲۰ نفر بودند. ابزار تحقیق شامل برگه‌های کدگذاری محقق ساخته بود که روایی آن توسط اعضای گروه دلفی تأیید و پایایی آن با معیار پی اسکات ۰/۹۵ محاسبه شد. یافته‌های تحقیق نشان داد که عوامل مرتبط با مدل توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در قالب ۱۳ مقوله و در ابعاد ۵ گانه به صورت عوامل محوری (توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی)، شرایط علی، شرایط مداخله‌گر، شرایط زمینه‌ای، راهبردها و پیامدها جای گرفتند. در مرحله دوم تحقیق، جامعه آماری را شهروندان استان کردستان تشکیل می‌دهند که حدوداً ۲۵۰۰۰۰ نفر می‌باشند. حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۳۸۴ نفر برآورد شد و پس از گردآوری داده‌ها، تجزیه و تحلیل آماری داده‌های پژوهش در دو سطح توصیفی با استفاده از شاخص‌های آماری (نظیر فراوانی، درصد و میانگین) و سطح استنباطی تحلیل عاملی تأییدی، با استفاده از Spss 22 و Lisrel 8.54 و Excel صورت گرفت. معناداری ضرایب و پارامترهای به دست آمده ابعاد عوامل محوری (توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی)، شرایط علی، شرایط مداخله‌گر، شرایط زمینه‌ای، راهبردها و پیامدها نشان داد که تمامی ضرایب به دست آمده، معنادار می‌باشند. یافته‌های حاصل از تحلیل ابعاد بیانگر آن می‌باشد که از بین ابعاد مدل توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در میان اقوام و خرده فرهنگ‌های استان کردستان، بعد شرایط علی با میانگین (۰/۹۰) بیشترین و بعد پیامدها با میانگین (۰/۶۹) کمترین تأثیر را در توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در میان اقوام و خرده فرهنگ‌های استان کردستان دارند.

کلمات کلیدی: وفاق و سازگاری فرهنگی، وفاق و سازگاری اجتماعی، توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی، اقوام و خرده فرهنگ‌های استان کردستان

۱ دانشجوی دکتری مدیریت فرهنگی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، تهران، ایران؛
alirezaallahmoradi@yahoo.com
۲ استادیار، گروه مدیریت فرهنگی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسؤل)؛
arsamet@gmail.com
۳ استاد گروه مدیریت فرهنگی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، تهران، ایران؛
ekavously@gmail.com

فصلنامه علمی جامعه، فرهنگ و رسانه / سال یازدهم، شماره ۴۵، زمستان ۱۴۰۱ / ص ۲۱۳-۲۲۸

مقدمه

سازگاری و هماهنگ شدن با خود و با محیط پیرامون خود برای هر موجود زنده یک ضرورت حیاتی است. تلاش روزمره همه آدمیان نیز عموماً بر محور همین سازگاری دور می‌زند. هر انسانی، هوشیارانه یا ناهشیارانه می‌کوشد نیازهای متنوع و متغیر و گاه متعارض خود را در محیطی که در آن زندگی می‌کند، برآورده سازد. این نیازهای فطری^۱ و اکتسابی به مثابه نیرویی پرفشار آدمی را برمی‌انگیزانند و در جهت تأمین نیازها و بازیابی تعادل و آرامش برهم‌خورده به حرکت درمی‌آورند (والی‌پور، ۱۳۶۰).

انسان در بسیاری از شئون زندگی اجتماعی خود با سایر افراد جامعه در یک رابطه فعل‌و‌انفعال مداوم قرار دارد. او باید برای ادامه حیات و تأمین نیازهای خود به زندگی گروهی تن در دهد و با دیگران برای رسیدن به هدف‌های مشترک تشریک‌مساعی کند. در چنین شرایط و در رابطه با سایر افراد جامعه است که هر کس ناگزیر باید به‌نوعی سازگاری رضایت‌بخش دست یابد و به همین دلیل است که مشکلات و موانع سازگاری آدمی از حیات اجتماعی او مایه می‌گیرد. در این بازی سازگاری و رفع نیاز و تحقق خواست‌ها، انسان خود را در شرایطی می‌بیند که مشحون از مقررات، محدودیت‌ها، امرونی‌ها، معیار و آداب‌ورسوم اجتماعی است و باید خود را با این شرایط تطبیق دهد (مرادی زاده، بازگیر و عبدالهی مقدم، ۱۳۹۴).

تنوع فرهنگی به معنای وجود الگوها، شیوه‌های عمل و بیان احساس، سبک‌های زندگی، نظام‌های ارزشی متنوع در میان گروه‌های اجتماعی در درون مرزهای جغرافیایی یک کشور است که به‌گونه‌ای طبیعی با یکدیگر تعامل و هم‌زیستی دارند (منافی شرف‌آباد و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۰۱). تفاوت‌ها در مراسم، تشریفات، هنجارها، نمادها، رفتارها، سنن، آداب و رسوم، زبان، مذهب و مواردی از این قبیل، ایران را از حیث تنوع فرهنگی به‌گونه‌ای به ذهن متبادر می‌کند که می‌توان از آن تحت عنوان کشور تنوع یاد نمود. پیامد این تنوع شکل‌گیری خرده-فرهنگ‌های متفاوت در کشور و به‌تبع آن بروز و ظهور تنوع فرهنگی در سازمان‌ها اعم از تولیدی، خدماتی، دولتی، خصوصی، آموزشی، بهداشتی و خیریه است و البته تنوع فرهنگی موجود در جامعه، در تزامن با فرهنگ عمومی نیست (صالحی، ۱۳۹۱: ۱۱۵). تفاوت در نحوه‌ی گویش و وجود هزاران لهجه‌ی مختلف برای برقراری ارتباط را می‌توان یکی از بارزترین جنبه‌های تنوع فرهنگی قلمداد نمود. در برخی مواقع می‌توان شواهدی از وجود اقوام و تیره‌های خاص

1 Innate

را در برخی از سازمان‌ها به صورت مجموعه‌ای به هم پیوسته یافت نمود که این امر از تعلق و وابستگی فرهنگی خرده‌فرهنگ‌ها به یکدیگر حکایت می‌کند (طبرسا و نظرپوری، ۱۳۹۳: ۳۳۳). پدیده‌ی تنوع نیروی کار، گونه‌ای فرهنگی است که تفاوت‌ها را ایجاد می‌کند. لازم به ذکر است که تنوع نیروی کار نه تنها تهدید نیست بلکه اگر به درستی مدیریت شود می‌تواند فرصت‌آفرین باشد. (طبرسا و نظرپوری، همان: ۳۳۴). بر این اساس، حفظ و بهره‌برداری از تنوع فرهنگی سازمان‌ها نیاز به مدیریتی صحیح دارد. مدیریت تنوع فرهنگی، محدودیت‌های ناشی از تنوع و تکثر فرهنگی در سازمان را به فرصت و مزیت بالقوه تبدیل نموده و در نتیجه زمینه و بستر لازم را برای استفاده از این تفاوت‌های فرهنگی فراهم می‌آورد.

در عصر حاضر از یک سو با توجه به کم‌رنگ شدن مرزهای جغرافیایی، نسل بشر نیاز به دانش، اطلاعات، مهارت‌ها و نگرش‌های یکسان و هماهنگی دارند که با تکیه به آن‌ها، توانایی رویارویی با وضعیت و شرایط جدید فرهنگی را به دست آورند و از احساس ناکارآمدی به دور بمانند؛ به عبارت دیگر، در موقعیت تازه‌ای که از آن به عنوان دهکده جهانی نام برده می‌شود، نیاز به سازگاری فرهنگی در برخورد با تنوع فرهنگی، بیش از گذشته ضرورت پیدا می‌کند. به طوری که می‌توان گفت، فناوری‌های جدید و پیشرفت‌های الکترونیک، باعث حذف بسیاری از مرزها، از جمله مرزهای جغرافیایی، اقتصادی و فرهنگی شده‌اند، این بدان معنی است که افراد وارد دنیایی شده‌اند که از خیلی از جهات رو به یکپارچگی نهاده و باید قادر باشند برای ادامه‌ی حیات در این دنیای یکپارچه و البته متلون، خود را با شرایط موجود سازگار کنند (لومباردو^۱، ۲۰۱۵).

مفهوم سازگاری از پیچیدگی‌ها و مشکلات زیادی برخوردار است و همان طوری که در مورد اکثر مفاهیم صادق است، اختلاف نظرهای زیادی در این خصوص به چشم می‌خورد. در سال‌های اخیر ما شاهد تغییرات گسترده‌ای در نگرش نسبت به سلامت و سازگاری بوده‌ایم. انسان هر دم با مشکلاتی روبرو می‌گردد و می‌کوشد تا بر این موانع و مصائب فائق آید و گونه‌ای تعادل نسبی را در امور زندگی پدید آورد. این تعادل از طریق هماهنگی و ارتباط بین مشکلات و سازوکارهای موجود جهت حل آنها به دست می‌آید. ناهماهنگی در تعادل سازوکارهای مشکل‌گشایی یا فرو گشودن مشکلات در ارتباط با تهدیدها منجر به ایجاد بحران‌های روانی می‌گردد. مک‌گروری (۱۹۷۸) هرگونه عاملی را که تعادل فرد را بر هم زند بحران نام داده است (اسلامی‌نسب، ۱۳۷۳: ۲۸۹).

1 Lombardo

«وفاق به ائفاق رسیدن در مورد خاصی که اسمش را می‌گذاریم ارزش، هنجار، منافع و مشترکات یا درون ذهنی کردن و ملکه ساختن هنجارهایی که در مورد آنها کمتر تردید روا می‌شود.» (خلیلی، ۱۳۷۸: ۱۵۴) در باب مفهوم وفاق باید گفت که (وفاق نسبی) است و در طول تاریخ بشر وفاق و اختلاف باهم وجود داشته و اگر اختلاف نباشد کسی پی به (وفاق) نخواهد برد و آنچه برای انسان اهمیت داشته، آن است که انسان از ابتدا تا حال متوجه مسئله نظم بوده است (احمدی، ۱۳۷۸: ۳۰). ابزار نظم (مسئله وفاق بوده) و (وفاق) لازمه نظم بوده است. حال این نظم گاهی از طریق دگرگونی وضع موجود حاصل می‌شود و گاه از طریق حفظ آن.

هیچ‌وقت نشده که واقعاً این (وفاق جمعی) کامل به وجود آید. به نظر می‌رسد بر سر تعداد ارزش‌ها در جامعه، وفاق نسبی داشته است. (چلبی، ۱۳۷۸: ۳۱) که از جامعه‌ای به جامعه دیگر فرق می‌کند. شاخصه‌هایی را برای جامعه‌ای که به سوی وفاق پیش می‌رود برمی‌شمارند:

سازگاری اجتماعی بر این ضرورت متکی است که نیازها و خواسته‌های فرد با منافع و خواسته‌های گروهی که در آن زندگی می‌کند، هماهنگ و متعادل شود و حتی‌الامکان از برخورد مستقیم و شدید با منافع و ضوابط گروهی جلوگیری به عمل آید. ضرورت حفظ مبانی زندگی اجتماعی طبعاً محدودیت‌هایی را در راه ارضای نیازهای فردی انسان موجب می‌شود که چاره‌ای جز سازگاری با آن نیست یعنی انسان قبول می‌کند که این محدودیت‌ها اجتناب‌ناپذیر هستند و می‌کوشد تا خود را با آن تطبیق دهد (والی‌پور، ۱۳۶۰). این تصور که افراد بایستی با محیط خود انطباق و سازگاری بهتری داشته باشند که محیط با آن‌ها متناسب باشد دارای یک سنت طولانی در روان‌شناسی است (می‌یر و ترسی^۱، ۲۰۱۰: ۴۵۹).

از آنجایی که ایران دارای فرهنگ و تمدن چند هزارساله است و از نظر موقعیت جغرافیایی و سیاسی مورد تهاجمات کشورها، گروه‌های قومی و مذاهب مختلف قرار گرفته است، بنا بر این از جمله اقلیت‌های مهمی که در ایران در کنار سایر اقلیت‌های موجود همچون اقلیت مذهبی، به چشم می‌خورد وجود اقلیت‌های قومی گوناگون است.

هرچند تنوع قومی و فرهنگی برای کشور ایران می‌تواند فرصت‌های مناسبی برای توسعه کشور فراهم کند، درعین حال می‌تواند یکی از بسترهای مهم ناامنی و تهدیدات امنیتی به شمار رود، به‌ویژه اینکه جغرافیای سیاسی قومیت‌های ایرانی مانند مرزنشینان، اقلیت‌های

1 Meyer & Tracy

نژادی و مذهبی و شکاف‌های فرهنگی میان آنها می‌تواند سبب طمع‌ورزی و تحریک کشورهای استعمارگر و حضور فتنه‌انگیز بیگانگان در آشوب‌های قومی و اختلافات مذهبی و... شود. از پیامدهای نامطلوب توسعه ناپایدار و ناموزون امروز جامعه، کم‌توجهی به گروه‌های قومی است. بنا براین برنامه‌ریزی‌ها و سایر عوامل ژئوپلیتیکی و ناحیه‌ای به همگرایی اجتماعی و فرهنگی گروه‌های قومی منجر نشده هرچند هدف واگرایی گروه‌های قومی نیز نبوده است. هویت ملی بالاترین سطح هویت جمعی است که رابطه انسان با کشورش را نشان می‌دهد. هویت ملی فرایند پاسخگویی آگاهانه یک ملت به پرسش‌هایی از خود است، اینکه چه کسی بوده و چه هست، خاستگاه اصلی و دائمی‌اش کجاست، دارای چه فرهنگ و تمدنی بوده و چه نقشی در توسعه تمدن جهانی داشته و امروز چه جایگاه سیاسی، اقتصادی و فرهنگی در نظام جهانی دارد و بالاخره ارزش‌های مهم از هویت تاریخی او تا چه حد در تحقق اهداف اجتماعی، سیاسی و فرهنگی جامعه موردنظر، کارساز خواهد بود (یوسفی، ۱۳۸۰). بنابراین اهمیت هویت ملی از آنجا ناشی می‌شود که به سرزمین، تاریخ و فرهنگ خاص ارتباط پیدا می‌کند. یک فرد تنها دارای یک وطن و سرزمینی است که به آن احساس تعلق می‌کند و نه بیشتر. در درون این سرزمین است که نژادها، اقوام، طوایف و ادیان و فرقه‌های گوناگون به سر می‌برند (احمدی، ۱۳۹۰: ۷۲) قومیت یک هویت جمعی است. این از نظر عاطفی و شناختی برای فرد قابل توجه است و توسط خود و دیگران نسبت داده می‌شود؛ و در مورد احساس تعلق است، در بسیاری موارد (اگرچه نه همه) مردم با زبان مشترک، سنت‌ها و در برخی موارد نیز قلمرو (وستین، ۲۰۱۰: ۱۱). اگرچه واژه قومیت واژه جدیدی است، حس خوبشاوندی، همبستگی گروهی و فرهنگ مشترکی که این واژه بدان اشاره دارد، قدمتی به اندازه تاریخ بشری دارد (مرشدی زاد، ۱۳۸۴: ۱۱). هویت قومی مجموعه خاصی از عوامل عینی و ذهنی فرهنگی و اجتماعی و عقیدتی و نفسانی است که در یک گروه انسانی متجلی می‌شود و آن را نسبت به دیگر گروه‌ها متمایز می‌سازد، زیرا که این هویت باید با واقعیت همان گروه منطبق باشد (الطائی، ۱۳۹۶). در عصر حاضر، در جوامع فرهنگ‌های قومی گوناگونی وجود دارد، ایران نیز از جمله کشورهایی است که از تنوع قومی و خرده‌فرهنگ‌های قومی برخوردار است. بنابراین یکی از مسائل مهم در جامعه‌ی ایران، چگونگی شرایط حاکم بر قومیت‌ها است. اکنون جامعه‌ی ایران که در حال تجربه‌ی فرآیند توسعه است، مراحل انتقالی‌اش را طی می‌کند و بیش از گذشته در معرض چالش و بحران‌های

مختلف از جمله بحران هویت قرار دارد (میرمحمدی، ۱۳۸۳). قومیت امری ازلی نیست. باین حال، بسته به موقعیت، ممکن است هویتی اولیه باشد که این امر آن را از این که بنا به موقعیت انعطاف پذیر باشد محروم نمی سازد (جنکینز، ۲۰۱۲). از موضوعات مهم در همگرایی بین هویت‌ها و به خصوص نوع نگرش به هویت ملی، نگرش گروه قومی به مقوله هویت ملی است، چراکه هویت ملی یکی از عناصر و پیش شرط‌های ضروری وحدت ملی است. به عبارت دیگر وجود احساس تعارض یا همسازی بین هویت ملی و هویت قومی نقش مؤثری در چگونگی پیگیری حق تعیین سرنوشت و سرانجام همبستگی ملی دارد (قاسمی و همکاران، ۱۳۹۰: ۵۹). جامعه کردهای ایران اگرچه به لحاظ تاریخی و زبانی دارای وجوه مشترک فراوانی می باشد، اما به مانند هر جامعه دیگری دارای تمایزها و تفاوت‌هایی در درون خود نیز هست. یکی از این جنبه‌ها که از قضا در ایران امروز (از نظر سیاسی و فرهنگی) مهم به شمار می آید، تفاوت‌های مذهبی است. دین اکثریت کردها اسلام است و با توجه به اینکه دین اسلام دارای دو مذهب شیعه و سنی است و این دو از نظر اجتماعی و سیاسی دارای تفاوت‌ها و اختلافات تاریخی مشخصی هستند. (وان بروین سن، ۱۳۸۳: ۲۱). یکی دیگر از تفاوت‌ها، تفاوت‌های زبانی است، بین مناطق مختلف استان کردستان از نظر زبانی نیز تفاوت‌هایی وجود دارد. با توجه به مطالب بیان شده این تحقیق در پی پاسخگویی به این سؤالات است که آیا وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در میان اقوام و خرده فرهنگ‌های استان کردستان وجود دارد؟ عوامل مؤثر بر توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در میان اقوام و خرده فرهنگ‌های استان کردستان کدامند؟

بر این اساس، یکی از اصلی ترین اهداف همه نظام‌های سیاسی، تلاش برای یکپارچه ساختن گروه‌های اجتماعی است. در همین راستا پژوهش حاضر در پی آن است تا مدل توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در میان اقوام و خرده فرهنگ‌های استان کردستان را ارائه نماید.

سؤالات تحقیق

۱. ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در میان اقوام و خرده فرهنگ‌های استان کردستان کدامند؟
۲. مدل توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در میان اقوام و خرده فرهنگ‌های استان کردستان

پیشینه تجربی تحقیق

از جمله پژوهش‌های انجام‌شده در این حوزه می‌توان به پژوهشی که سیده فاطمه جامی سوقه، مهدی شاه مرادی و زهره کیا با عنوان «تأثیر آموزش مهارت‌های زندگی بر اقدام برای رشد فردی، سازگاری اجتماعی و کیفیت زندگی بر اساس آزمون رگرسیون» مطالعه موردی معلمان ابتدایی شهرستان چالوس» انجام داده‌اند اشاره کرد. نتایج تحقیق نشان داد که آموزش مهارت‌های زندگی بر اقدام برای رشد فردی، سازگاری اجتماعی معلمان ابتدایی شهرستان چالوس مؤثر است و موجب افزایش کیفیت زندگی آنها خواهد شد. (جامی سوقه، شاه مرادی و کیا، ۱۴۰۱). مینا افتخاری نیا پژوهشی با عنوان «پیش‌بینی امنیت اجتماعی بر اساس سلامت اجتماعی، سلامت روان و مهارت‌های ارتباطی در نوجوانان دختر» انجام داده است. نتایج تحقیق نشان داد که سلامت اجتماعی قادر هست تغییرات امنیت اجتماعی نوجوانان را پیش‌بینی نماید. (افتخاری نیا، ۱۴۰۱). پریسا سارانی، فریده اکبری و مرضیه اورنگی پژوهشی با عنوان «نقش خانواده و ارتباط بین فردی سالم بر سازگاری اجتماعی فرزندان» انجام داده‌اند. نتایج تحقیق وی نشان داد که حمایت و هدایت صحیح، نقش بسزایی بر ارتباط درست و سالم فرزندان با محیط اجتماعی آنان دارد. (سارانی، اکبری و اورنگی، ۱۳۹۹). میرزایی پژوهشی با عنوان «ناسیونالیسم و قومیت در ایران (مطالعه‌ای تجربی)» انجام داده است. نتایج تحقیق وی نشان داد که میان دین و ناسیونالیسم دولتی از دیدگاه قومیت‌های مختلف تفاوت وجود دارد. (میرزایی، ۱۳۹۹). شهلا رحمانی و متین محمدی اغچه قلعه پژوهشی با عنوان «تأثیر مهارت‌های زندگی بر سازگاری اجتماعی- فرهنگی» انجام داده‌اند. نتایج تحقیق وی نشان داد که مهارت‌های زندگی بر سازگاری اجتماعی - فرهنگی مؤثر است و منجر به رشد و بهبود سازگاری می‌شود. (رحمانی و محمدی اغچه قلعه، ۱۳۹۸). رضائیان و همکاران پژوهشی با عنوان «مطالعه جامعه‌شناختی حوزه‌های هم‌گرایی و واگرایی هویت ملی و هویت قومی (مطالعه موردی: قوم لک)» انجام داده‌اند. نتایج تحقیق وی نشان داد که در بین مردمان لک گرایش به هویت ملی قوی‌تر از گرایش به هویت قومی است. (رضائیان و همکاران، ۱۳۹۸). علی فلاحی و مجید کفاشی

نیز پژوهشی با عنوان «بررسی تأثیر امنیت اخلاقی بر همبستگی و وفاق اجتماعی» انجام داده‌اند. بر اساس نتایج پژوهش، میانگین نمره امنیت اخلاقی در شهر تهران، کمتر از متوسط و میانگین نمره وفاق اجتماعی متوسط است و تأثیر امنیت اخلاقی بر وفاق اجتماعی معنادار است. (فلاحی و کفاشی، ۱۳۹۸) همچنین صادق صالحی و زهرا پازوکی نژاد پژوهشی با عنوان «نقش فرهنگ در پذیرش اجتماعی سیاست‌های سازگاری با تغییر آب‌وهوا» انجام داده است. نتایج تحقیق نشان داد که میزان حمایت کشاورزان از سیاست‌های سازگاری بالا بوده و فشار هنجاری، نگرش‌های محیط زیستی و درآمد، از مؤثرترین عوامل اجتماعی حمایت و نیز مهم‌ترین بعد اجتماعی سازگاری، فرهنگ بود. (صالحی و پازوکی نژاد، ۱۳۹۷) حمید رضایی نیز پژوهشی با عنوان «فرهنگ‌سازی از طریق توسعه مشارکت شهروندان» انجام داده است. نتایج تحقیق نشان داد که مشارکت سیاسی و اجتماعی می‌تواند تأثیر مثبتی بر توسعه اجتماعی جامعه داشته باشد. (رضایی، ۱۳۹۶) همچنین اسلام سالاری، سید بهنام حسینی باینوجی، مراد ابجامه و حمیدرضا غلامی پژوهشی با عنوان «نقش مدرسه و خانواده در سازگاری فرهنگی-اجتماعی دانش آموزان» انجام داده است. نتایج مطالعه نشان می‌دهد خانواده و مدرسه و تعامل این دو نهاد اجتماعی با هم می‌تواند کودکان را در سازگاری اجتماعی- فرهنگی خودشان و حضور مؤثرتر و پررنگ‌تر در اجتماع کمک کند. (سالاری، حسینی باینوجی، ابجامه و غلامی، ۱۳۹۵)

همان‌گونه که در تحقیقات فوق مشاهده می‌شود بیشتر پژوهش‌های انجام‌شده درباره بررسی عوامل مؤثر بر توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در ایران و رفتارهای مرتبط با آن می‌باشد که در هرکدام از آنها عوامل مؤثر بر توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در میان اقوام و خرده‌فرهنگ‌های ایران بررسی شده است. در این تحقیق با توجه به اهمیت و جایگاه توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در استان کردستان، با رویکردی جامع به تأثیر این عوامل در توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در میان اقوام و خرده‌فرهنگ‌های استان کردستان به صورت جداگانه پرداخته شده است.

روش تحقیق

تحقیق حاضر با هدف طراحی و ارائه مدل توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در میان اقوام و خرده‌فرهنگ‌های استان کردستان صورت گرفت. این تحقیق از نوع تحقیقات آمیخته متوالی است که در دو بخش کیفی و کمی انجام شد. بخش کیفی به واسطه هدف جزء تحقیقات بنیادین از نوع تحقیقات اکتشافی است که روش آن داده بنیاد است و بخش کمی به واسطه هدف جزء تحقیقات کاربردی و به واسطه ماهیت از نوع تحقیقات توصیفی است که به روش پیمایشی انجام گرفت.

در مرحله اول، از روش کیفی داده بنیاد استفاده شده است. جامعه آماری در بخش کیفی شامل اعضای هیأت علمی گروه‌های مدیریت فرهنگی و علوم اجتماعی و خبرگان اجرایی سازمان‌ها و نهادهای فرهنگی استان کردستان می‌باشند. همچنین از خبرگان علمی و دانشگاهی در زمینه مدیریت فرهنگی و علوم اجتماعی نیز استفاده شد که برابر ۲۰ نفر بودند. ابزار تحقیق شامل برگه‌های کدگذاری محقق ساخته بود که روایی آن توسط اعضای گروه دلفی تأیید و پایایی آن با معیار پی اسکات ۰/۹۵ محاسبه شد. یافته‌های تحقیق نشان داد که عوامل مرتبط با مدل توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در میان اقوام و خرده‌فرهنگ‌های استان کردستان در قالب ۱۳ مقوله و در ابعاد ۵ گانه به صورت عوامل محوری (توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی)، شرایط علی، شرایط زمینه‌ای، شرایط مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها جای گرفتند.

در مرحله دوم، بعد از تعیین مؤلفه و شاخص‌های اصلی تحقیق در بخش اول، پرسشنامه‌ای بر اساس مقیاس ۵ بخشی لیکرت (۱=خیلی کم، ۲=کم، ۳=متوسط، ۴=زیاد و ۵=خیلی زیاد) طراحی شده و با توزیع آزمایشی پرسشنامه و دریافت نظرات اساتید آگاه در زمینه مدیریت فرهنگی و علوم اجتماعی، مؤلفه‌ها مورد جرح و تعدیل قرار گرفته و بعد از اصلاحات مورد نیاز و نهایی شدن، پرسشنامه در میان اعضای نمونه آماری توزیع شده است. در این تحقیق، از روش‌های مطالعات کتابخانه‌ای و میدانی و ابزار پرسشنامه برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده شده است. جامعه آماری شامل شهروندان استان کردستان می‌باشند. که مطابق اطلاعات سامانه استانداری کردستان حدوداً ۲۵۰۰۰۰ نفر می‌باشند تعداد نمونه طریق جدول مورگان در سطح اطمینان ۹۵ درصد برابر با تعداد ۳۸۴ نفر به دست آمد که نمونه‌گیری به روش طبقه‌بندی در دسترس صورت گرفت. از تعداد ۴۰۰ پرسشنامه ارائه شده تعداد ۳۸۴ پرسشنامه برگشت شد. ابزار و روش گردآوری

اطلاعات در بخش کیفی، تحلیل مضمون و در بخش کمی پرسشنامه محقق ساخته بود. روایی آن توسط اعضای گروه دلفی (۲۰ نفر از صاحب‌نظران دانشگاهی و خبرگان مدیریت استان کردستان) تأیید و پایایی آن با معیار پی اسکات ۰/۹۵ محاسبه شد. در بخش کمی روایی محتوایی از طریق متخصصین موضوعی و روایی صوری از طریق تعدادی از پاسخگویان مورد تأیید قرار گرفت. همچنین در بررسی روایی سازه به بررسی تناظر بین ابعاد و مؤلفه‌های مدل توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در میان اقوام و خرده‌فرهنگ‌های استان کردستان، از روش تحلیل عاملی تأییدی در محیط نرم‌افزار LISREL پرداخته شد. همچنین برای بررسی پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. در تحلیل داده‌های کیفی ۵ مرحله شامل مرور داده‌ها، سازماندهی داده‌ها، کدگذاری داده‌ها، طبقه‌بندی داده‌ها و ایجاد مقولات فرعی و ابعاد اصلی یا محورهای عمده و تدوین گزارش انجام شد. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در بخش کمی پژوهش در دو سطح آمار توصیفی و آمار استنباطی صورت گرفت.

یافته‌های تحقیق در بخش کیفی

سؤال اول: ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در میان اقوام و خرده‌فرهنگ‌های استان کردستان کدامند؟

پس از مطالعه منابع مکتوب و دیجیتالی در دسترس و با تجزیه تحلیل مبانی نظری پژوهش و بررسی دیدگاه‌های دانشمندان و صاحب‌نظران پیرامون مؤلفه‌ها و شاخص‌های مدل توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در میان اقوام و خرده‌فرهنگ‌های استان کردستان، جمله‌ها و پاراگراف‌های مرتبط با سؤال‌های تحقیق استخراج گردیدند و پس از انجام دسته‌بندی مربوط به کدگذاری باز، کدگذاری بسته، کدگذاری محوری، مفاهیم و مقوله‌های استخراج‌شده به صورت نظام‌مند به یکدیگر مرتبط و در قالب یک مدل پارادایمی ترسیم گردیدند (کدگذاری انتخابی). نتایج این مرحله در جدول ۱ ارائه شده است. بر اساس یافته‌ها مشخص گردید که شرایط علی دارای سه مقوله (نقش رسانه‌های اجتماعی، عملکرد سازمان‌ها و نهادهای فرهنگی و کارکرد آموزش و پرورش و خانواده)، شرایط مداخله‌گر دارای سه مقوله (جهانی‌شدن فرهنگ، قوانین و مقررات دولتی و سوء مدیریت مدیران فرهنگی)، شرایط زمینه‌ای دارای دو مقوله (توسعه فرهنگی و تنوع فرهنگی)، راهبردها دارای سه مقوله (توسعه ارتباطات میان فرهنگی، توسعه

مشارکت‌های فرهنگی و اجتماعی اقوام و ارتقای مدیریت تنوع فرهنگی مدیران) و پیامدها دارای دو مقوله (ارتقای هویت اجتماعی و ارتقای هویت فرهنگی) می‌باشند.

جدول ۱- نتایج کدگذاری باز، محوری و انتخابی

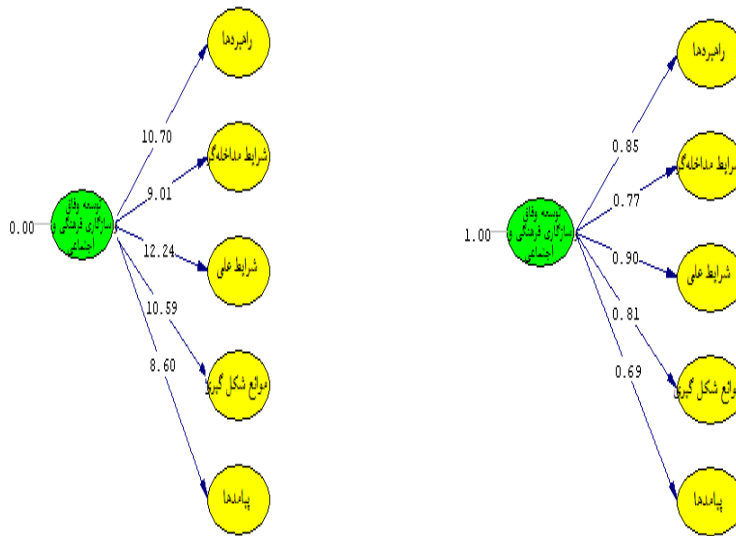
ردیف	ابعاد	مقوله	مفاهیم
۱	شرایط علی	نقش رسانه‌های اجتماعی	وسایل ارتباط جمعی مظهر پیشرفت فناوری بشر معاصر است. این وسایل بیشتر از تمام ابزار و وسایل و فنون دیگر، در فرهنگ مردم جامعه تأثیر می‌گذارند.
۲		عملکرد سازمان‌ها و نهادهای فرهنگی	مدیریت فرهنگی به معنای سازمان‌دهی و اداره امور و فعالیت‌های فرهنگی است، مدیریت فرهنگی نظیر هر نوع مدیریت سازمانی دیگر، الزامات خاص خود را دارد؛ بنابراین در مدیریت فرهنگی تمامی وظایف سازمانی مدیریت در قلمرو امور و فعالیت‌های فرهنگی صورت می‌گیرد.
۳		کارکرد آموزش و پرورش و خانواده	هدف کلی آموزش و پرورش در هر جامعه‌ای تربیت افراد بر اساس الگوی اعتقاداتی و ارزش‌های اجتماعی، فرهنگی و سیاسی است. خانواده نیز نهادی است که تأثیر اساسی را در برقراری صمیمیت در بین افراد جامعه دارد.
۱	راهبردها	توسعه ارتباطات میان فرهنگی	برای ارتقاء ارزش‌های بین فرهنگی در میان اقوام مختلف در کشور جهت همسویی بیشتر نیازمند به اطلاع‌رسانی بیشتر و یافتن نکات مشترک جهت ارتقاء ارزش‌های فرهنگی می‌باشیم.
۲		توسعه مشارکت‌های فرهنگی و اجتماعی اقوام	مشارکت فرهنگی عبارت است از نوعی مشارکت که مردم در تولید فرهنگ و ارتقای آن در بین گروه‌ها دخالت می‌کنند. تقویت هنر مردمی، تسهیل و تعامل فرهنگی در جوامع چندفرهنگی و افزایش وفاق اجتماعی در جوامع چندقومی از عرصه‌های مهم مشارکت فرهنگی می‌باشد، در این نوع مشارکت، مردم در تولید فرهنگ و ارتقای آن در بین گروه‌ها دخالت می‌کنند.
۳		ارتقای مدیریت تنوع فرهنگی مدیران	مدیریت تنوع فرهنگی، هنر ترکیب و سامان بخشی به فضاها و فرهنگ‌های ناهمگون است بنابراین، راه سومی است که هم از تقلیل حاصل از شناخت یک دست و هم از توهّمات آرمان‌های تحقق ناپذیر اجتناب می‌کند.
۱	شرایط	توسعه فرهنگی	توسعه فرهنگی فرآیندهای تغییر در سطح ارزش‌ها، سبک‌های

مفاهیم	مقوله	ابعاد	ردیف
شناختی، ویژگی‌های شخصیتی و غیره اطلاق می‌شود. توسعه فرهنگی فرایندی است که با ایجاد تغییراتی در حوزه‌های ادراکی، شناختی، ارزشی و گرایش انسان‌ها، کنترل مؤثری را بر محیط طبیعی و اجتماعی اعمال می‌کند.		زمینه‌ای	
تنوع فرهنگی بدین معناست که تمامی افراد و گروه‌ها بتوانند از حقوق فرهنگی خود بر مبنای حقوق بشر و آزادی‌های اساسی و اولیه انسانی بهره‌مند شوند. تنوع فرهنگی ما ایجاب می‌کند که تحول مدیریت فرهنگی را بپذیریم و ببینیم که طبق بررسی و مطالعه دقیق در هر سطح و چهارچوبی که مورد نیاز ما است، به چه چیزهایی نیاز داریم.	تنوع فرهنگی		۲
چنانچه بخواهیم یک جامعه، کشور و یا جهانی سالم و انسانی داشته باشیم که همه انسان‌ها از هر قوم و نژاد و ملیتی و با هر دین و آیینی در کنار هم با صلح و صفا زندگی نمایند منوط به تربیت شهروندان جهانی می‌باشد. تعلیم و تربیت شهروندی جهانی متضمن احترام به همه‌ی شهروندان جهانی با حفظ کرامت انسانی است.	جهانی‌شدن فرهنگ		۱
تعداد مراکز سیاست‌گذار فرهنگی (شورای عالی انقلاب فرهنگی، مجلس و دولت) و ناهماهنگی و تعارض میان دستگاه‌های فرهنگی باعث ضعف قوانین و مقررات دولتی در حوزه فرهنگی شده است.	قوانین و مقررات دولتی	شرایط مداخله گر	۲
مدیر فرهنگی باید روش‌های مدیریت را با مقیاس‌های زمانی خاص بخش خود منطبق کند. در فعالیت‌های فرهنگی سرمایه‌گذاری‌ها بلندمدت است، تقاضاها، اعمال فرهنگی و شیوه‌های زندگی به سرعت تغییر نمی‌یابند، فاصله زمانی بلندمدتی پس از تصمیمات، کنش‌ها و ارزشیابی نتایج وجود دارد.	سوء مدیریت مدیران فرهنگی		۳
یکی از موضوعات اصلی و مهم‌ترین دغدغه همیشگی متفکران و صاحب‌نظران علوم اجتماعی انسجام اجتماعی و حفظ و تداوم ثبات، نظم، یکپارچگی است. اولین گام در جهت توسعه ایجاد انسجام ملی است، که حفظ انسجام ملی نیز در گرو ارتقای هویت اجتماعی است.	ارتقای هویت اجتماعی	پیامدها	۱
هویت فرهنگی از جمله عناصری است که جامعه می‌تواند به کمک آن احساس تعلق و همبستگی را در شهروندان نسبت به جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کنند فراهم آورد.	ارتقای هویت فرهنگی		۲

منبع: یافته‌های محقق

سؤال دوم: مدل توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در میان اقوام و خرده فرهنگ‌های استان کردستان

در شمایل زیر بیضی‌ها، متغیرهای مکنون یا عامل‌ها و مستطیل‌ها مواد پرسشنامه مدلی جهت ارائه الگوی فرهنگ مقاومت در میان بسیجیان استان هرمزگان را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود مدل مسیر از ۵ متغیر پنهان و ۵۵ متغیر آشکار تشکیل شده است. متغیرهای مکنون (پنهان) به نوبه خود به دو نوع متغیرهای درون‌زا و متغیرهای برون‌زا تقسیم می‌شوند. هر متغیر در سیستم مدل معادلات ساختاری می‌تواند هم به عنوان یک متغیر درون‌زا و هم یک متغیر برون‌زا در نظر گرفته شود. متغیر درون‌زا متغیری است که از جانب سایر متغیرهای موجود در مدل تأثیر می‌پذیرد. در مقابل متغیر برون‌زا متغیری است که هیچ‌گونه تأثیری از سایر متغیرهای موجود در مدل دریافت نمی‌کند بلکه خود تأثیر می‌گذارد. در مدل فوق متغیر راهبردها، شرایط مداخله‌گر، شرایط علی، موانع شکل‌گیری، پیامدها متغیر درون‌زا و متغیر توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی برون‌زا می‌باشد. پیکان‌های کوچک واریانس باقیمانده (خطا) را نشان می‌دهد که به وسیله عامل تبیین می‌شود.

$i\text{-square}=4550.86$, $df=1426$, $P\text{-value}=0.00000$, $RMSEA=0.076$ $i\text{-square}=4550.86$, $df=1426$, $P\text{-value}=0.00000$, $RMSEA=0.076$

نمودار (۱) الگوی مدل توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی

بارهای عاملی مدل در حالت تخمین استاندارد میزان تأثیر هر کدام از متغیرها را در توضیح و تبیین واریانس نمرات عامل اصلی نشان می‌دهد؛ به عبارت دیگر بار عاملی نشان‌دهنده میزان همبستگی هر متغیر با متغیر مکنون می‌باشد.

متغیر «راهبردها» دارای بار عاملی (۰/۸۵) می‌باشد؛ به عبارت دیگر متغیر «عوامل محوری» تقریباً ۷۲ درصد (۰/۸۵) را به توان ۲ می‌رسانیم) از واریانس عامل «توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی» را تبیین می‌نماید. متغیر «شرایط مداخله‌گر» دارای بار عاملی (۰/۹۳) می‌باشد؛ به عبارت دیگر متغیر «عوامل تقویت‌کننده» تقریباً ۸۶ درصد (۰/۹۳) را به توان ۲ می‌رسانیم) از واریانس عامل «فرهنگ مقاومت» را تبیین می‌نماید. متغیر «شرایط مداخله‌گر» دارای بار عاملی (۰/۷۷) می‌باشد؛ به عبارت دیگر متغیر «شرایط مداخله‌گر» تقریباً ۵۹ درصد (۰/۷۷) را به توان ۲ می‌رسانیم) از واریانس عامل «توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی» را تبیین می‌نماید. متغیر «شرایط علی» دارای بار عاملی (۰/۹) می‌باشد؛ به عبارت دیگر متغیر «شرایط علی» تقریباً ۸۱ درصد (۰/۹) را به توان ۲ می‌رسانیم) از واریانس عامل «توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی» را تبیین می‌نماید. متغیر «موانع شکل‌گیری» دارای بار عاملی (۰/۸۱) می‌باشد؛ به عبارت دیگر متغیر «موانع شکل‌گیری» تقریباً ۶۵ درصد (۰/۸۱) را به توان ۲ می‌رسانیم) از واریانس عامل «توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی» را تبیین می‌نماید. متغیر «پیامدها» دارای بار عاملی (۰/۶۹) می‌باشد؛ به عبارت دیگر متغیر «پیامدها» تقریباً ۴۸ درصد (۰/۶۹) را به توان ۲ می‌رسانیم) از واریانس عامل «توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی» را تبیین می‌نماید.

بررسی روایی همگرایی و پایایی سازه

معیار AVE نشان‌دهنده میانگین واریانس به اشتراک گذاشته شده بین هر سازه با شاخص‌های خود می‌باشد. به بیان ساده AVE میزان همبستگی یک سازه با شاخص‌های خود را نشان می‌دهد. که هرچقدر این همبستگی بیشتر باشد برازش نیز بیشتر می‌شود. برای بررسی روایی همگرا استفاده می‌شود و مقدار بحرانی آن برابر ۰/۵ می‌باشد و مقدار AVE بالای ۰/۵ روایی همگرایی قابل قبول است. طریقه محاسبه: بار عاملی هر سؤال معیار را به توان دو می‌رسانیم و میانگین آنها را می‌گیریم.

پایایی سازه بیان می‌کند نتایج به دست آمده از کاربرد یک ابزار اندازه‌گیری تا چه حد با نظریه‌هایی که آزمون بر محور آنها تدوین شده است تناسب دارد. پایایی سازه (متغیرهای

مفهومی) را می‌توان بر اساس پایایی مرکب (CR) میزان واریانس (AVE) استخراج شده محاسبه کرد.

CR>0.7
AVE>0.5

جدول (۲) روایی همگرایی و پایایی مؤلفه‌ها

CR	AVE	آماره t	ضریب تعیین	بار عاملی		
۰/۷۷۲	۰/۶۴۸	۱۰/۷	۰/۷۲	۰/۸۵	راهبردها	توسعه وفاق و سازگاری و فرهنگی و اجتماعی
		۹/۰۱	۰/۵۹	۰/۷۷	شرایط مداخله‌گر	
		۱۲/۲۴	۰/۸۱	۰/۹۰	شرایط علی	
		۱۰/۵۹	۰/۶۵	۰/۸۱	موانع شکل‌گیری	
		۸/۶	۰/۴۷	۰/۶۹	پیامدها	

همان‌گونه که در جدول (۲) ملاحظه می‌گردد، پایایی مرکب بیشتر از ۰/۷ و واریانس هر سازه بزرگتر از ۰/۵ می‌باشد بنابراین همبستگی یک سازه با شاخص‌ها فراهم می‌باشد و ابزار اندازه‌گیری مناسب و منعکس‌کننده متغیر پنهان می‌باشد.

برازش مدل

شاخص‌های نیکویی برازش یک از اهداف اصلی در استفاده از مدل‌سازی معادلات ساختاری، شناخت میزان همخوانی بین داده‌های تجربی با مدل مفهومی و نظری است. برای شناخت میزان همخوانی داده‌های تجربی و مدل مفهومی از شاخص‌ها و معیارهایی استفاده می‌شود که به آنها شاخص‌های نیکویی برازش می‌گویند. در مدل اندازه‌گیری از شاخص‌های متفاوتی برای حصول اطمینان از نیکویی برازش مدل استفاده می‌شود.

جدول (۳) شاخص‌های نیکویی برازش مدل

شاخص‌های فرعی					شاخص اصلی		*
CFI	NFI	AGAI	GFI	PNFI	RMSEA	X ² /DF	نام شاخص
بیشتر ۰/۹	بیشتر ۰/۹	بیشتر ۰/۸	بیشتر ۰/۸	بیشتر از ۰/۵	کمتر از ۰/۰۸	کمتر از ۵	مقدار استاندارد
۰/۹۳	۰/۹	۰/۹۱	۰/۹۰	۰/۶۱	۰/۰۷۶	۳/۱۹	مقدار مدل

در جدول (۳) شاخص‌های محاسبه شده و مقدار استاندارد آورده شده است. مقایسه آن دو نشان می‌دهد که همخوانی بین داده‌های تجربی با مدل مفهومی و نظری وجود دارد.

نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف طراحی مدل توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در میان اقوام و خرده‌فرهنگ‌های استان کردستان با استفاده از تکنیک داده‌بنیاد انجام گردید. جهت این کار در بخش اول، پس از ارائه مقدمه و چالش‌های مطرح شده در حوزه توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در میان اقوام و خرده‌فرهنگ‌های استان کردستان و خلأ و شکاف پژوهشی آن، مبانی نظری در خصوص توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در میان اقوام و خرده‌فرهنگ‌های استان کردستان ارائه شد. سپس در مرحله دوم با استفاده از تکنیک داده‌بنیاد و مصاحبه با خبرگان، تعداد ۱۳ زیرمقوله و ۵۵ کد احصا و در قالب پنج مقوله علی، زمینه‌ای، مداخله‌ای، راهبردها و پیامدها تنظیم و در نهایت مدل به دست آمده در جدول ۱، استخراج و ارائه گردید.

همه ابعاد و مؤلفه‌ها در بخش کمی با تحلیل عاملی مورد تأیید قرار گرفت. لذا این پژوهش به این جهت که وضعیت موجود توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در میان اقوام و خرده‌فرهنگ‌های استان کردستان را بررسی نموده است در نهایت منجر به طراحی الگویی از توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در میان اقوام و خرده‌فرهنگ‌های استان کردستان گردیده است که با تأیید بسیاری از پژوهش‌های فرهنگ سازمانی و فرهنگ دانشگاهی، الگوی به دست آمده می‌تواند مدلی تجویزی برای ارتقای توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در میان اقوام و خرده‌فرهنگ‌های استان کردستان باشد.

در خصوص نتایج توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در میان اقوام و خرده‌فرهنگ‌ها، پژوهشگران متعددی، به نتایج مفید و کارآمدی دست پیدا کرده‌اند که در بین آن‌ها امیرستگار خالد و مسعود سلیمانی بیدگلی، در پژوهشی تحت عنوان "فرهنگ پذیری و سازگاری در میان جوانان کرد" به این نتیجه رسیدند که وجود توأمان فرهنگ ملی و قومی باعث سازگاری روانی و فرهنگی-اجتماعی بیشتری می‌شود. جهت‌گیری قومی، سازگاری روانی را بیشتر می‌کند و در سازگاری فرهنگی-اجتماعی تأثیر زیادی ندارد. تأثیر جهت‌گیری ملی در سازگاری فرهنگی-اجتماعی با جهت‌گیری قومی تفاوت چندانی ندارد. (رستگار خالد و سلیمانی بیدگلی، ۱۳۹۵). کریم رضادوست، علی حسین حسین‌زاده و احسان کهنسال پژوهشی تحت

عنوان "عوامل اجتماعی - فرهنگی مؤثر بر وفاق اجتماعی شهر دهمشهر" انجام داده‌اند. نتایج به دست آمده از پژوهش نشان می‌دهد که مشارکت اجتماعی بیشترین سهم را در تبیین وفاق اجتماعی دارد. (رضادوست، حسین‌زاده و کهنسال، ۱۳۹۴). سید جواد حسینی، قربانعلی گنجی و رحمت‌الله امیراحمدی پژوهشی تحت عنوان "وفاق اجتماعی و اقلیت‌های قومی در ایران با تأکید بر ابعاد سیاسی" انجام داده‌اند. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد، در جامعه ایران آموزه‌های قرآن کریم، قانون اساسی، مشارکت، امنیت، سنت، قدرت کاریزماتیک و قانون از عوامل بنیادین، وجود حاکمان و انقلابیون از اقلیت‌های مختلف، نوع رابطه مرکز - پیرامون، پیوندهای قلمروی و مرزی، رابطه اقلیت‌ها با حوادث مهم ملی و تاریخی و درون‌زا بودن اقوام ایرانی از زمینه‌های مساعد و اقتدارگرایی دولت، ابزارگرایی قومی، آرمان‌گرایی، شکل‌گیری دولت ملی، شرایط مرز و عوامل خارجی از جمله زمینه‌های نامساعد مؤثر در وفاق و واگرایی اجتماعی در جامعه ایران محسوب می‌گردند. (حسینی، گنجی و امیراحمدی، ۱۳۹۱). یان چائو^۱ در پژوهشی با عنوان رویکردهای دولت برای مدیریت تنوع قومی در میانمار و مالزی: میراث بریتانیا، ناسیونالیسم پس از استعمار و موضوعات معاصر پرداخته است. با بررسی و مقایسه رویکردهای دولت در مورد تنوع قومی دو مستعمره سابق انگلیس در جنوب شرقی آسیا میانمار و مالزی نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که در هر دو کشور، شباهت کلیدی این است که دولت در سیاست‌های خود از گروه قومی غالب طرفداری کرده است. تا حدودی، پروژه‌های ملی سازی هم در میانمار و هم در مالزی موفق به ایجاد حس هویت ملی در بین جمعیت‌های مربوطه شده‌اند. این هویت بسیار مبتنی بر گروه قومی غالب است و نتوانسته است هژمونی کامل را به دست آورد و دائماً مورد اعتراض گروه‌های اقلیت قرار گرفته است. (یان چائو، ۲۰۲۰: ۱۹). گیلروی و امرسون^۲ (۲۰۱۶) در تحقیقی با عنوان کودکان بومی استرالیا با توانایی شناختی کم: خانواده و مشارکت فرهنگی در استرالیا که با روش توصیفی پیمایشی انجام داده بودند به این نتیجه رسیدند که بچه‌های بومی که دارای توانایی شناختی کم بودند قدیمی‌تر، اما نه جوان‌تر، احتمال کمتری داشتند برای شرکت در فعالیت‌های خانوادگی و مشارکت فرهنگی داشته و در اکثر مقایسه‌ها این تفاوت‌ها از لحاظ آماری معنادار نبودند و همچنین نتایج به دست آمده از حمایت‌های اولیه به فرضیه‌های که کودکان بومی با توانایی شناختی کم در افزایش ریسک جدایی اجتماعی قرار داشت؛ و در برخی مناطق، بومی کودکان دارای توانایی شناختی کم در

1 Yan chao

2 Gilroy & Emerson

معرض خطر بیشتری از جدایی اجتماعی نسبت به همسالان خود بودند. (گیلروی و امرسون، ۲۰۱۶: ۲۳). وان هک و کایاکمپ^۱ (۲۰۱۵) در تحقیقی با عنوان والدین چگونه مشارکت فرهنگی فرزندان خود را تحت تأثیر قرار می‌دهند؟ که با روش توصیفی پیمایشی انجام داده بودند به این نتیجه رسیدند که بین نمونه‌های فرهنگ والدین و فرهنگ‌های والدین فعال تفاوت وجود داشت. مشارکت فرهنگی والدین با کودکان و بدون آن اثرات مثبت داشت. (وان هک و کایاکمپ، ۲۰۱۵) هواچن^۲ و همکاران (۲۰۱۲) در پژوهشی با عنوان هویت قومی و آرزوهای شغلی دانشجویان نخبه تایوان در عصر جهانی شدن تلاش کرده‌اند تا میزان هویت قومی دانش آموزان نخبه در مقاطع تحصیلی بالا در دبیرستان را شناسایی کنند و همچنین آرزوهای شغلی و میزان درگیر شدن آن‌ها در فعالیت‌های فرهنگی و سنتی جامعه را بسنجند. نتایج این تحقیق اطلاعاتی را در این زمینه که چگونه اشتغال به فعالیت‌هایی خاص ممکن است بر فرایند هویت‌یابی قومی افراد تأثیر بگذارد ارائه کرده است. (هواچن، ۲۰۱۵)

از طرفی وفاق و سازگاری اجتماعی و فرهنگی یکی از موضوعات اساسی است که از گذشته طولانی مورد توجه صاحب‌نظران در حوزه مطالعات اجتماعی و فرهنگی بوده است. با گذشت زمان این مسئله نه تنها اهمیت خود را از دست نداده، بلکه به جهت تحولات روزافزون در صحنه بین‌الملل و جهانی از اهمیت بیش از پیش برخوردار شده است. وفاق اجتماعی، شکلی از ارتباط است که در آن گروهی از مردم (درون مرزهای جغرافیایی، مثلاً داخل مرزهای یک کشور)، توانایی و مهارت برای تشریک‌مساعی را نشان می‌دهند و این خود فضا را برای بروز تغییر خوب (توسعه به تعبیر چمبرز) را به وجود می‌آورد.

سازگاری عبارت است از رفتار مفید و مؤثر آدمی در تطبیق با محیط فیزیکی و روانی، به‌گونه‌ای که تنها با تغییرات محیطی هم‌رنگی نکرده و به پیروی ناهشیار از آن کفایت نمی‌کند، بلکه خود نیز می‌تواند در محیط تأثیر گذاشته و آن را به‌گونه‌ای مناسب تغییر دهد. (مرادی زاده، بازگیر و عبدالهی مقدم، ۱۳۹۴)

انسان موجودی اجتماعی است و در جامعه زندگی می‌کند و گرفتار خواست‌ها و سلیقه‌ها و تفکرات گوناگون قرار می‌گیرد که گاه ممکن است با دیگران همخوانی نداشته باشد و به‌عبارتی دیگر جامعه را می‌توان شبکه سازمان‌یافته‌ای از گروه‌های در حال همکاری و تعاون دانست که به شیوه‌ای منظم و منطبق بر مجموعه قوانین و ارزش‌ها در حال انجام کار ویژه‌های

1 Van Hek & Kraaykamp

2 Huu Chen

خود هستند و متمایل به تعامل و توازن که در آن همه عناصر گرایش‌های معقولانه به سازگاری و وفاق دارند.

نه تنها موانع، مشکلات، ناکامی‌ها و شکست‌های آدمی ناشی از اوضاع و احوال محیط اجتماعی او است، بلکه نیازها و آرمان‌ها و هدف‌های او نیز رنگ اجتماعی به خود گرفته و ساخته و پرداخته فرهنگ و محیطی می‌شود که در آن زندگی می‌کند. مقررات، توقعات، اعتقادات، ارزش‌ها، رقابت‌ها، همکاری‌ها، کارشکنی‌ها، موانع و عوامل واقعیت‌هایی از این نوع که او را در راه تأمین خواسته‌هایش هیچ‌گاه تنها نخواهد گذاشت (اسلامی‌نسب، ۱۳۷۳: ۳۳).

پیشنهادها

امروزه مدیریت در عرصه‌های مختلف دانش، فعالیت‌ها و کنش‌های انسانی نفوذ نموده و از تنوع گسترده‌ای برخوردار شده است؛ تا جایی که قلمرو مدیریت، امروزه از ابهام فراوان و شاید رو به تزایدی برخوردار باشد. در چنین شرایطی مدیران برای اداره سازمان‌های خود ناچارند که در ابعاد مختلف توسعه یابند، در غیر این صورت آن‌گونه که بنیس^۱ می‌گوید: آن‌ها تنها می‌مانند و در جا می‌زنند و در این حالت اغلب به خودکامگی و خودخواهی دچار شده و موجب دفع پیروان خود می‌شوند. از این رو بنیس تأکید می‌کند که مدیران امروز باید در زمینه‌های مختلف کسب مهارت نموده و اقدام به بهسازی خود نمایند تا بتوانند به اهداف سازمانی نزدیک‌تر شوند و سازمان خود را در دنیای پرقابیت امروزی نجات دهند. (بنیس، ۲۰۱۷: ۱۲) توسعه مدیریت توسعه دانش نظری و مهارت‌های عملی را شامل می‌شود و طیف وسیعی از روش‌های متنوع و پیچیده‌ای را پیشنهاد می‌کند که همه آن‌ها بر اصول آموزش بزرگ‌سالان بنا نهاده شده است به‌گونه‌ای که توسعه قابلیت‌های ذهنی، مهارتی و نگارشی را نیز شامل می‌شود (دیویس و همکاران^۲، ۲۰۱۸). از نتایج این تحقیق می‌توان به مدیران و مسئولین سازمان‌های فرهنگی استان کردستان پیشنهادهای مفیدی ارائه کرد تا بتوانند از ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل سازمان‌های فرهنگی استان کردستان جهت توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در میان اقوام و خرده‌فرهنگ‌های استان کردستان استفاده نمایند:

- همان‌طور که در تحقیق مشخص شد عدم مشارکت شهروندان از مهم‌ترین عوامل شکل‌گیری توسعه وفاق و سازگاری فرهنگی و اجتماعی در میان اقوام و خرده‌فرهنگ‌های

1 Bennis

2 Davies, et al

استان کردستان و به دنبال آن آثار منفی این رفتارهاست. لذا مدیران سازمان‌های فرهنگی استان کردستان باید شهروندان را در تصمیم‌های استانی مشارکت دهند چراکه از طریق مشارکت دادن شهروندان در تصمیم‌گیری، عدم اطمینان آنها کاهش می‌یابد. دست‌اندرکاران سازمان‌های فرهنگی استان کردستان بایستی بدانند، نظمی که حاصل فرآیند تصمیم‌گیری و مشارکت گروه‌ها و خرده‌فرهنگ‌های مختلف باشد نسبت به سرنوشت خود احساس مسئولیت نموده و حساسیت بیشتری نشان می‌دهند و می‌فهمند که برای ایجاد تعادل و توزیع بالسویه امکانات کشوری همچنین توازن قدرت باید به مسائل جاری و آتی کشور حساس بود.

- دست‌اندرکاران سازمان‌های فرهنگی استان کردستان بایستی بدانند، وفاق ملی و انسجام اسلامی دو مقوله‌ای هستند که از بدو تأسیس جمهوری اسلامی ایران همواره مورد توجه سیاست‌گذاران، مجریان و کارگزاران نظام بوده‌اند؛ به طوری که گاه تشخیص مرز بین مفاهیمی چون منافع ملی در چارچوب وفاق ملی و مصالح اسلامی در چارچوب انسجام اسلامی امکان‌پذیر نبوده است.
- دست‌اندرکاران سازمان‌های فرهنگی استان کردستان بایستی بدانند، مهم‌ترین ویژگی شخصیتی که کارگزاران سیستم باید داشته باشند گرایش به اعتدال و میانه‌روی است، چراکه افراطی‌گرایی و تمایلات تفریطی موجب انحراف در ایفای نقش می‌شود؛ بدین معنی که منافع ملی را بر منافع فردی و شخصی ترجیح دهند و به تحقق آن متعهد باشند.
- دست‌اندرکاران سازمان‌های فرهنگی استان کردستان بایستی بدانند، بنا بر آنچه گفته شد، کلیه احکام فقهی و اسلامی در جهت حفظ وحدت و انسجام اسلامی بیانگر آن هستند که اساساً انسجام اسلامی از این منظر یک فریضه و یک واجب دینی است؛ زیرا اگر متون دینی را بررسی کنیم و به صدر اسلام برگردیم و اگر سیره پیامبر (ص) و صحابه و پیشوایان دین را مطالعه کنیم به نتیجه واحدی می‌رسیم و آن تأکید بر وحدت و یگانگی و دوری از تفرقه و اختلاف است.
- دست‌اندرکاران سازمان‌های فرهنگی استان کردستان بایستی بدانند، اعتماد اجتماعی یکی از جنبه‌های مهم روابط انسانی و زمینه‌ساز مشارکت و همکاری میان اعضای جامعه می‌باشد. اعتماد، مبادلات را در زمینه‌های مختلف اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی سرعت می‌بخشد. در فضای مبتنی بر اعتماد، ابزارهایی چون زور و اجبار برای تضمین

دادوستدها، کارایی خود را از دست می‌دهند و در مقابل، قصد افراد برای بازپرداخت‌ها و اعتقاد به درستکاری، افزایش می‌یابد.

- دست‌اندرکاران سازمان‌های فرهنگی استان کردستان بایستی بدانند، جامعه‌پذیری سیاسی یک فرایند ایستا و راکد نیست بلکه جریانی است مداوم و پویا که در دوران مختلف زندگی انسان‌ها رخ می‌دهد. بیشتر کودکان در سنین نسبتاً پائین، ایستارهای سیاسی و الگوهای رفتاری مشخصی را کسب می‌کنند، درحالی‌که با رشد کودک بخشی دیگر از شخصیت و هویت سیاسی او تکوین می‌یابد. بخشی از این باورها و ارزش‌های سیاسی، در مسیر زندگی مورد تجدیدنظر قرار گرفته اما برخی دیگر در نهاد انسان درونی شده و جزء شخصیت سیاسی فرد می‌گردد.

- دست‌اندرکاران سازمان‌های فرهنگی استان کردستان بایستی بدانند، نظام سیاسی می‌تواند به وسیله قانون، تعهد افراد نسبت به نظم موجود را حفظ کند، زیرا ارزش‌ها به وسیله کارگزاران حقوقی و قانونی به‌طور رسمی تفسیر و در قالب قانون اساسی هر کشور رسمیت می‌یابد. قانون محور نظام اجتماعی است که به‌طور عمده، دادگاه‌ها باید به تفسیر و تعریف قانون بپردازند.

منابع

- احمدی، حمید (۱۳۹۰). قومیت و قوم‌گرایی در ایران، از افسانه تا واقعیت، چاپ دوم. تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی.
- احمدی، حمید؛ چلبی، مسعود و مقصودی، مجتبی، (۱۳۷۸). «وفاق اجتماعی (۲) میزگرد»، فصلنامه مطالعات ملی، سال نخست، شماره ۲ و ۳، زمستان ۷۸، بهار ۷۹، ص ۳۰.
- اسلامی نسب، علی (۱۳۷۳). روانشناسی سازگاری. چاپ و نشر بنیاد.
- افتخاری نیا، مینا، (۱۴۰۱) پیش‌بینی امنیت اجتماعی بر اساس سلامت اجتماعی، سلامت روان و مهارت‌های ارتباطی در نوجوانان دختر، نهمین کنفرانس ملی حقوق، علوم اجتماعی و انسانی، روانشناسی و مشاوره، شیروان، <https://civilica.com/doc/1490391>
- جامی سوقه، سیده فاطمه و شاه مرادی، مهدی و کیا، زهره، ۱۴۰۱، تأثیر آموزش مهارت‌های زندگی بر اقدام برای رشد فردی، سازگاری اجتماعی و کیفیت زندگی بر اساس آزمون رگرسیون مطالعه موردی معلمان ابتدایی شهرستان چالوس)، نهمین کنفرانس ملی حقوق، علوم اجتماعی و انسانی، روانشناسی و مشاوره، شیروان، <https://civilica.com/doc/1490393>
- جنکینز، ریچارد (۱۳۹۱)؛ هویت اجتماعی، ترجمه تورج یاراحمدی چاپ اول. نشر پردیس دانش.

- چلبی، مسعود، (۱۳۷۸). وفاق اجتماعی، ماهنامه علوم اجتماعی، دانشگاه تهران - دانشکده علوم اجتماعی، شماره ۳،
- حسینی، سیدجواد، گنجی، قربانعلی و امیراحمدی رحمت اله (۱۳۹۱). «وفاق اجتماعی و اقلیت‌های قومی در ایران با تأکید بر ابعاد سیاسی»، نشریه: مطالعات سیاسی سال: دوره: ۴، شماره: ۱۵، صفحه شروع: ۱۲۹، صفحه پایان: ۱۵۶
- خلیلی، محسن، (۱۳۷۹). «آفرینش وفاق کار ویژه بنیادین قانون اساسی»، فصلنامه مطالعات ملی، سال نخست، شماره ۲ و ۳، بهار ۷۹، ص ۱۵۴
- رحمانی، شهلا و محمدی اعجه قلعه، متین، ۱۳۹۸، تأثیر مهارت‌های زندگی بر سازگاری اجتماعی- فرهنگی، سومین کنفرانس ملی نوآوری و تحقیق در علوم انسانی و مطالعات فرهنگی اجتماعی، تهران، <https://civilica.com/doc/967462>
- رستگارخالد، امیر و سلیمانی بیدگلی، مسعود، ۱۳۹۵، فرهنگ پذیری و سازگاری در میان جوانان کرد، <https://civilica.com/doc/630344>
- رضادوست، کریم، حسین زاده، علی حسین و کهنسال، احسان (۱۳۹۴)؛ عوامل اجتماعی فرهنگی مؤثر بر وفاق اجتماعی شهر دهدشت، نشریه: مطالعات ملی، دوره: ۱۶، شماره: ۱ (۶۱). صفحه - از ۱۰۹ تا ۱۲۶
- رضایی، حمید، (۱۳۹۶). فرهنگ‌سازی از طریق توسعه مشارکت شهروندان، کنفرانس ملی پژوهش‌های نوین در مدیریت، اقتصاد و علوم انسانی، کازرون، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کازرون، https://www.civilica.com/Paper-KAUHEM01-KAUHEM01_731.html
- رضائیان، علی، وثوقی، منصور و ساروخانی، باقر (۱۳۹۸). «مطالعه جامعه‌شناختی حوزه‌های هم‌گرایی و واگرایی هویت ملی و هویت قومی (مطالعه موردی: قوم لک)»، مطالعات علوم اجتماعی ایران، دوره شانزدهم، شماره ۲ (پیاپی ۶۱)، صفحه ۱۸-۳۶.
- سارانی، پریسا و اکبری، فریده و اورنگی، مرضیه. (۱۳۹۹). نقش خانواده و ارتباط بین فردی سالم بر سازگاری اجتماعی فرزندان، هفتمین کنفرانس بین‌المللی روانشناسی، مشاوره و علوم تربیتی، <https://civilica.com/doc/1136452>
- سالاری، اسلام و حسینی باینوجی، سید بهنام و ابجامه، مراد و غلامی، حمیدرضا (۱۳۹۵). نقش مدرسه و خانواده در سازگاری فرهنگی-اجتماعی دانش آموزان، کنفرانس بین‌المللی نوآوری و تحقیق در علوم انسانی و مطالعات فرهنگی اجتماعی، قم، <https://civilica.com/doc/609811>
- صالحی امیری، سید رضا (۱۳۹۱). مدیریت منازعات قومی در ایران. تهران: مرکز تحقیقات استراتژیک، چاپ دوم.

- صالحی، صادق و پازوکی نژاد، زهرا (۱۳۹۷). نقش فرهنگ در پذیرش اجتماعی سیاست‌های سازگاری با تغییر آب‌وهوا (مورد مطالعه: کشاورزان شهرستان بابلسر)، همایش ملی راهبردهای مدیریت منابع آب و چالش‌های زیست‌محیطی، ساری، <https://civilica.com/doc/790204>
- الطائی، علی (۱۳۹۶). بحران هویت قومی در ایران، چاپ سوم، نشر شادگان.
- طبرسا، غنچ و نظریوری، ا.ه. (۱۳۹۳). مدیریت مبتنی بر هوشمندی سازمانی، تهران: انتشارات مهربان نشر، چاپ اول.
- فلاحی، علی و کفاشی، مجید (۱۳۹۸). بررسی تأثیر امنیت اخلاقی بر همبستگی و وفاق اجتماعی، مطالعات پلیس زن بهار و تابستان ۱۳۹۸، شماره ۳۰ رتبه علمی- ترویجی (وزارت علوم ۱۴ ISC) / صفحه - از ۱۴ تا ۲۷
- قاسمی، علی‌اصغر؛ خورشیدی، مجید؛ حیدری، حسین (۱۳۹۰). «همسازی هویت ملی و قومی در ایران و رویکرد اقوام ایرانی به وحدت ملی و حق تعیین سرنوشت»، فصلنامه علوم اجتماعی، دوره هجدهم، شماره ۵۵، صفحه ۵۷-۹۹.
- مرادی زاده، سیروس؛ بازگیر، لیلا و عبدالهی مقدم، مریم. (۱۳۹۴). بررسی تأثیر آموزش مهارت‌های ارتباطی بر سازگاری اجتماعی دانش آموزان دختر مقطع متوسطه شهر خرم‌آباد در سال تحصیلی ۹۳-۹۴، دومین کنفرانس ملی توسعه پایدار در علوم تربیتی و روانشناسی، مطالعات اجتماعی و فرهنگی، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی سروش حکمت مرتضوی، موسسه آموزش عالی مهر اروند، مرکز راهکارهای دستیابی به توسعه پایدار.
- مرشدی زاد، علی (۱۳۸۴). روشنفکران آذری و هویت ملی و قومی، چاپ دوم. تهران: نشر مرکز.
- منافی شرف‌آباد، ک؛ زمانی، ا و مهدوی‌خواه، ع. (۱۳۹۳). تربیت شهروند جهانی، تهران: مرکز ملی مطالعات جهانی‌شدن، چاپ اول.
- میرزایی، سید آیت‌الله (۱۳۹۹). ناسیونالیسم و قومیت در ایران (مطالعه‌ای تجربی)، تهران: نشر آگاه.
- میرمحمدی، داوود (۱۳۸۳). گفتارهایی درباره هویت ملی در ایران، چاپ اول. نشر تمدن ایرانی (وابسته به موسسه مطالعات ملی).
- والی‌پور، ایرج (۱۳۶۰). روان‌شناسی سازگاری. چاپ و نشر وحید.
- وان برویین سن، مارتین (۱۳۸۳). جامعه‌شناسی مردم کرد، آغا، شیخ و دولت، ساختارهای اجتماعی و سیاسی کردستان، ترجمه ابراهیم یونسی. نشر پانید.
- یوسفی، علی (۱۳۸۰). «روابط بین قومی و تأثیر آن بر هویت اقوام در ایران: تحلیلی ثانویه بر داده‌های یک پیمایش ملی»، فصلنامه مطالعات ملی، سال دوم، شماره ۸، صفحه ۱۱ تا ۲۴.

- Ahmadi, H. (2011). Ethnicity and ethnocentrism in Iran, from myth to reality, second edition. Tehran: Research Institute of Cultural and Social Studies.(In Persian)
- Ahmadi, H; Chalabi, M & Maghsoodi, M. (1999). "Social Agreement (2) Round Table", National Studies Quarterly, first year, numbers 2 and 3, winter 1999, spring 2000, p. 30. (In Persian)
- Altai, A. (2016). Ethnic identity crisis in Iran, third edition, Shadegan Publishing.
- Bastos, J., Dahinden, J., Westin, C., & Góis, P. (2010). *Identity processes and dynamics in multi-ethnic Europe* (p. 384). Amsterdam University Press.
- Bennis, W. G. (2017). Beyond bureaucracy. In *American Bureaucracy* (pp. 3-16). Routledge.
- Chalabi, M. (1999). Social consensus, Social Sciences Monthly, University of Tehran - School of Social Sciences, No. 3. (In Persian)
- Chen, S. H., Yang, C. C., Ho, H. F., & Wang, L. P. (2012). Ethnic identity and career aspiration of the Taiwanese indigenous students in the era of globalization. *Asian social science*, 8(10), 23.
- Davies, J., Easterby-Smith, M., Mann, S., & Tanton, M. (Eds.). (2018). *The Challenge to Western Management Development: International Alternatives*. Routledge.
- Eftekhari Nia, M.(2022). predicting social security based on social health, mental health, and communication skills in adolescent girls, 9th National Conference on Law, Social and Human Sciences, Psychology, and Counseling, Shirvan, <https://civilica.com/doc/1490391>. (In Persian)
- Eslami Nasab, A. (1994). The psychology of adaptation. Foundation publishing. (In Persian)
- Fallahi, A., & Kafashi, M. (2018). Investigating the effect of moral security on social solidarity and harmony, female police studies spring and summer 2018, number 30 scientific-promotional rank (Ministry of Science) / ISC (14 pages - from 14 to 27) (In Persian)
- Ghasemi, A.A., Khorshidi, M., & Heydari, H. (2018). "Integration of national and ethnic identity in Iran and the approach of Iranian ethnic groups to national unity and the right to self-determination", *Social Science Quarterly*, 18th volume, number 55, page 57-99. (In Persian)
- Gilroy, J., & Emerson, E. (2016). Australian indigenous children with low cognitive ability: family and cultural participation. *Research in developmental disabilities*, 56, 117-127.
- Gilroy, J., & Emerson, E. (2016). Australian indigenous children with low cognitive ability: family and cultural participation. *Research in developmental disabilities*, 56, 117-127.
- Hosseini, J, Ganji, G.A., & Amir Ahmadi, R. (2011). "Social harmony and ethnic minorities in Iran with an emphasis on political dimensions", *Journal: Political Studies Year: Volume: 4, Number: 15, Start page: 129, End page: 156*.(In Persian)
- Jami Soughe, F., Shah Moradi, M., & Kia, Z. (2022). The effect of life skills training on action for personal growth, social adaptation, and quality of life based on regression test (a case study of primary teachers of Chalus city), 9th National Law Conference, Social and human sciences, psychology, and counseling, Shirvan, <https://civilica.com/doc/1490393>.(In Persian)

- Jenkins, Richard. (2011). Social identity, translated by Toraj Yarahamdi, first edition. Publication of Fardis Danesh. (In Persian)
- Khalili, M. (2000). "Creation of the special working agreement of the fundamental law", National Studies Quarterly, The first year, numbers 2 and 3, spring 79, p. 154.(In Persian)
- Lombardo, T. J. (2015). Making urban citizens: Civility and civic virtue in the modern metropolis. *Journal of Urban History*. 41, pp. 143–151.
- Manafi Sharafabad, K., Zamani, A., & Mahdavi-khah, A. (2013). Global Citizen Education, Tehran: National Center for Globalization Studies, first edition. (In Persian)
- Meyer, J. P., Hecht, T. D., Gill, H., & Toplonytsky, L. (2010). Person–organization (culture) fit and employee commitment under conditions of organizational change: A longitudinal study. *Journal of vocational behavior*, 76(3), 458-473.
- Mirmohammadi, D. (2004). Speeches about national identity in Iran, first edition. Publication of Iranian Civilization (affiliated with the Institute of National Studies). (In Persian)
- Mirzaei, S.A. (2019). Nationalism and ethnicity in Iran (an empirical study), Tehran: Eshar Aghaz. (In Persian)
- Moradzadeh, S., Bazgir, L., & Abdulahi Moghadam, M. (2014). investigation of the effect of communication skills training on the social adjustment of female secondary school students in Khoramabad city in the academic year 2013-2014, the second national conference on sustainable development in educational sciences and psychology, social and cultural studies, Tehran, center Islamic Studies and Research Soroush Hekmat Mortazavi, Mehr Arvand Institute of Higher Education, Center for Sustainable Development Solutions.
- Morshidizad, A. (2004). Azari intellectuals and national and ethnic identity, second edition. Tehran: Nahr-e-Karzan. (In Persian)
- Ng, I. Y. C. (2022). State approaches towards managing ethnic diversity in Myanmar and Malaysia: British legacies, postcolonial nationalism, and contemporary issues. *Asian Ethnicity*, 23(1), 186-206.
- Rahmani, Sh., and Mohammadi Aghje Qale, M. (2018). the effect of life skills on socio-cultural adaptation, the third national conference on innovation and research in humanities and social cultural studies, Tehran, <https://civilica.com/doc/967462>.(In Persian)
- Rastgar Khaled, A., and Soleimani Bidgoli, M. (2015). Acculturation and adaptation among Kurdish youth, <https://civilica.com/doc/630344>.(In Persian)
- Rezadoost, K. Hosseinzadeh, A., & Kohansal, E. (2014). Social and cultural factors affecting the social harmony of Dehdasht city, *Journal: National Studies*, Volume: 16, Number: 1 (61). Page: 109-126. (In Persian)
- Rezaei, H. (2016). culture-building through the development of citizens' participation, National Conference on Modern Researches in Management, Economics and Human Sciences, Kazeroon, Islamic Azad University, Kazeroon Branch, https://www.civilica.com/Paper-KAUHEM01-KAUHEM01_731.html. (In Persian)
- Rezaian, A., Vosouqi, M., & Sarokhani, B. (2018). "Sociological study of the areas of convergence and divergence of national identity and ethnic identity (case study: Lak tribe)", *Iranian social science studies*, 16th volume, number 2 (series 61), page 18-36. (In Persian)

- Salari, E., Hosseini Bainoji, B., Abjameh, M., & Gholami, H. (2015). The role of school and family in the socio-cultural adaptation of students, International Conference on Innovation and Research in Humanities and Social Cultural Studies, Qom, <https://civilica.com/doc/609811>. (In Persian)
- Salehi Amiri, R. (2011). Management of ethnic conflicts in Iran. Tehran: Strategic Research Center, second edition. (In Persian)
- Salehi, S., & Pazukinejad, Z. (2017). The role of culture in social acceptance of climate change adaptation policies (case study: farmers of Babolsar city), National Conference on Water Resources Management Strategies and Environmental Challenges, Sari, <https://civilica.com/doc/790204>. (In Persian)
- Sarani, P., Akbari, F., & Orangi, M. (2019) The role of family and healthy interpersonal communication on children's social adjustment, 7th International Conference on Psychology, Counseling and Educational Sciences, <https://civilica.com/doc/1136452>. (In Persian)
- Tabarsa, G.A. and Nazarpouri, A.H. (2013). Management based on organizational intelligence, Tehran: Mehraban Nash Publishing House, first edition. (In Persian)
- Valipour, I. (1981). Adaptation psychology. Vahid Publishing. (In Persian)
- Van Bruinessen, M. (2013). Sociology of Kurdish people, Agha, Sheikh and State, social and political structures of Kurdistan, translated by Ebrahim Yunsi. Published by Paniz. (In Persian)
- Van Hek, M., & Kraaykamp, G. (2015). How do parents affect cultural participation of their children?: Testing hypotheses on the importance of parental example and active parental guidance. *Poetics*, 52, 124-138.
- Yousefi, A. (2001). "Inter-ethnic relations and its effect on ethnic identity in Iran: a secondary analysis on the data of a national survey", National Studies Quarterly, second year, number 8, pages 11 to 24. (In Persian)